

Näringsdepartementet

Myndigheten för tillväxtpolitiska
utvärderingar och analyser
Studentplan 3
831 40 Östersund

Uppdrag att kartlägga behovet av metaller och mineral för miljö- och teknikinnovationer

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) att inventera hur framtida behov av de metaller och mineral som krävs för nya miljö- och teknikinnovationer, som är under utveckling i Sverige och Europa, ser ut. Vidare ska Tillväxtanalys analysera och ge underlag till vad som kan komma att krävas för att hela produktionskedjan, från utvinning till färdig produkt av de identifierade miljö- och teknikinnovationerna, ska kunna förläggas till Sverige, dvs. skapa mervärde av utvinning av metaller i Sverige.

Som en del i uppdraget ska Tillväxtanalys analysera hinder och möjligheter att utveckla ett kluster i Sverige kring sällsynta jordartsmetaller samt andra i studien identifierade metaller eller mineral för nya teknikinnovationer.

För ändamålet får Tillväxtanalys rekvirera högst 1 miljon kronor för 2016 och 100 000 kronor för 2017 från Kammarkollegiet. Medlen rekvireras engångsvis för respektive år. Rekvisitionen för 2016 ska vara inkommen till Kammarkollegiet senast den 30 november 2016 och rekvisitionen för 2017 ska vara inkommen till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2017. I rekvisitionerna ska hänvisning göras till detta besluts diarienummer. Utgifterna ska belasta det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 1:5 Näringslivsutveckling anslagsposten 1 Näringslivsutveckl - del till Kammarkollegiet.

Ej förbrukade medel ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2018 på bankgirokonto 5052-5781, med angivande av detta besluts diarienummer.

Tillväxtanalys ska rapportera resultatet av inventeringen av Sveriges framtida behov av metaller och mineral till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) med kopia till Sveriges geologiska undersökning senast den 15 mars 2017. Slutredovisning av uppdraget och redovisning av hur medlen har använts ska lämnas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 19 oktober 2017.

Detta uppdrag är en del av regeringens strategi för Smart industri och åtgärd 3.8 Nyttja gruvavfall för återvinning i den till strategin tillhörande handlingsplanen.

Bakgrund

2000-talets tekniksprång kräver tillgång till långt fler olika metaller och mineral än vad som tidigare brukats. Merparten av de metaller som krävs för en omställning till förnybar energi (vindkraft, solkraft och biobränsle) eller högteknologiska produkter (datorer, mobiltelefoner) utvinns i dag inte inom EU. Kina står i dag för utvinning av ungefär 95 procent av alla sällsynta jordartsmetaller i världen och Kina står även för merparten av EU:s import, följt av Ryssland (ca 35 procent) och USA (ca 17 procent). Europeiska kommissionen har aviserat att en brist på metallerna kan påverka industrin negativt och till och med hindra utvecklingen av ny, grön teknik. Exempelvis beräknar kommissionen att EU:s årliga behov av dysprosium för vindkraft kommer att öka med ca 660 procent och behovet av neodymium med 2 200 procent fram till år 2030¹. Samtidigt pågår forskning om användningsområden för nya material som även de kan komma att kräva tillgång på mineral, exempelvis framställning av grafen från naturlig grafit.

Sverige är ett av världens mest innovativa nationer och teknikutveckling sker i enskilda företag, vid större industrier och vid universitet och högskolor. Länder med tillgång till metaller och mineral och som samtidigt har möjlighet att förädla dessa inom landet, säkerställer inte bara ökade intäkter och fler arbetstillfällen kan även utan bidra till en omställning mot ett hållbart samhälle och en cirkulär ekonomi. Samtidigt är det viktigt att Sverige bidrar till att hållbart producera de metaller och mineral som kommer att behövas för tekniken som är nödvändig för den globala omställningen till ett fossilfritt samhälle. Sverige har förutsättningar att utvinna metaller och mineral på ett ansvarsfullt och miljömässigt hållbart sätt, vilket inte alltid är fallet i andra länder.

¹ Raw Materials Scoreboard (2016). European Innovation Partnership on Raw Materials. European Commission, Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs.

Den 21 januari 2016 beslutade regeringen Smart industri – en nyindustrialiseringsstrategi för Sverige. Nyindustrialiseringsstrategin har sitt största fokus på industriell produktion och kopplade tjänster och system. En nationell konkurrenskraftig basindustri ger dock trygg materialförsörjning till produktionskedjan och är en del av värdekedjan för hållbar produktion.

Tillväxtanalys har inom ramen för Sveriges mineralstrategi kartlagt Sveriges attraktivitet som gruvland (dnr N2015/05295/FÖF). I slutredovisningen av uppdraget framkom bland annat att det finns ett behov att analysera hinder och möjligheter att utveckla ett kluster kring sällsynta jordartsmetaller i Sverige. Tillväxtanalys föreslår vidare att analysen även behöver identifiera vilka åtgärder som staten kan genomföra för att främja en sådan utveckling.

Skälen till regeringens beslut

Merparten av de metaller som krävs för utfasning av fossila energikällor och för att byta ut dessa mot exempelvis vindkraft och solenergi, samt för andra miljö- och teknikinnovationer utvinns idag inte inom Europa. Det finns ett behov att ta reda på vilka metaller som krävs för tillverkning av de teknik- och miljöinnovationer som utvecklas i Sverige och inom Europa. Det finns också ett behov av att analysera möjligheterna för hållbar utvinning av dessa metaller och vilka åtgärder som kan komma att krävas för att utvinna och vidareförädla dessa i Sverige. Vidare finns det ett stort behov av kartläggning av det nationella behovet av metaller och mineral för materialförsörjning till nya klimat- och miljöinnovationer, ny teknik och omställning till grön energi och kartläggning och karaktärisering av potentialen av att hållbart utvinna dessa metaller inom Sverige från primära såväl som sekundära källor (återvinning). Kartläggningen kommer även att ligga till grund för ett separat uppdrag till Sveriges geologiska undersökning att kartlägga möjligheterna till utvinning av dessa metaller och mineral från såväl primära som sekundära källor.

På regeringen vägnar

Mikael Damberg

Katarina Persson Nilsson

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA

Miljö- och energidepartementet/KE, KL och MM

Näringsdepartementet/IF, KSR, FF, RS, RTS och SUN

Utbildningsdepartementet/F

Sveriges geologiska undersökning